

## RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA XORIJIY TILLARNI O'QITISHNING INNOVATSION METODLARI VA TEXNOLOGIYALARI

**Muhammadbekova Robiya Baxtiyor qizi**

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti (O'zDJTU)

E-mail: muhammadbekovar@gmail.com

Scientific advisor: **Umaraliyev Fazliddin**

**Annotatsiya:** Maqolada raqamli ta'lim muhitida xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy innovatsion metodlari va axborot texnologiyalarining o'rnini tahlil qilingan. Tadqiqotda sun'iy intellekt, o'yinlashtirish va masofaviy platformalarning talabalar nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishdagi samaradorligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

**Kalit so'zlar:** raqamli ta'lim, innovatsion metodlar, xorijiy tillar, sun'iy intellekt, o'yinlashtirish, masofaviy ta'lim, multimedia, pedagogik texnologiyalar.

**Аннотация:** В статье анализируются современные инновационные методы и роль информационных технологий в обучении иностранным языкам в цифровой образовательной среде. Научно обоснована эффективность искусственного интеллекта, геймификации и дистанционных платформ в развитии речевой компетенции студентов.

**Ключевые слова:** цифровое образование, инновационные методы, иностранные языки, искусственный интеллект, геймификация, дистанционное обучение, мультимедиа.

**Abstract:** The article analyzes modern innovative methods and the role of information technologies in teaching foreign languages in a digital educational environment. The effectiveness of artificial intelligence, gamification, and remote platforms in developing students' speaking competence is scientifically justified.

**Keywords:** digital education, innovative methods, foreign languages, artificial intelligence, gamification, distance learning, multimedia, pedagogical technologies.

### KIRISH

Zamonaviy globallashuv jarayonlari va axborot jamiyatining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida, xususan, xorijiy tillarni o'qitish metodikasida tub burilishlarni amalga oshirishni taqozo etmoqda. Raqamli ta'lim muhiti nafaqat o'quv materiallarini yetkazib berish vositasi, balki talabalarning mustaqil bilim olish, tanqidiy fikrlash va kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirishning asosiy maydoniga aylandi. Bugungi kunda an'anaviy o'qitish usullari o'zining interaktivlik va moslashuvchanlik darajasi bo'yicha raqamli texnologiyalardan ortda qolmoqda, bu esa dars jarayonida multimedia vositalari, mobil ilovalar va bulutli texnologiyalardan foydalanishning dolzarbligini oshiradi [1, B. 12]. Xorijiy tillarni o'qitishda raqamli muhitning yaratilishi talabalarga real vaqt rejimida ona tilida so'zlashuvchilar bilan muloqot qilish, lingvistik korpuslardan foydalanish va individual o'quv traektoriyasini shakllantirish imkonini beradi. Mazkur jarayon pedagogdan nafaqat til bilish darajasini, balki yuqori darajadagi raqamli savodxonlikni va innovatsion metodlarni dars strukturasiga integratsiya qila olish mahoratini ham talab etadi. Shu sababli, ta'lim platformalari va sun'iy intellekt imkoniyatlarini o'rganish zamonaviy metodikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

### ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Xorijiy tillarni o'qitishda texnologiyalarning o'rnini ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, B.Yu. Xodiyev o'z ishlarida ta'limda axborot

tizimlarining didaktik imkoniyatlarini yoritib bergan bo'lsa, xorijiy tadqiqotchi M. Prensky raqamli avlod vakillari uchun vizuallashtirish va interaktiv ta'limning ahamiyatini ta'kidlaydi [2, B. 45]. Metodologik jihatdan ushbu tadqiqot qiyosiy tahlil, pedagogik kuzatuv va tizimli yondashuv metodlariga asoslanadi.

Tadqiqot jarayonida Samarqand davlat pedagogika instituti talabalari o'rtasida o'tkazilgan tajriba-sinov ishlari natijalari o'rganildi.

O'qitishning an'anaviy shakli bilan LMS (Learning Management System) tizimlariga asoslangan raqamli muhitning samaradorligi o'zaro solishtirildi. Metodologiyaning asosi sifatida talabalarining darsga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda o'yinlashtirish (gamification) va teskari sinf (flipped classroom) texnologiyalarining ta'siri tahlil qilindi.

Bu jarayonda miqdoriy ko'rsatkichlar bilan birga, sifat tahlili, ya'ni talabalarining til o'rganishga bo'lgan psixologik tayyorgarligi ham e'tiborga olindi. Shuningdek, xalqaro tajribada qo'llanilayotgan Blended Learning (aralash ta'lim) modelining o'zbek ta'lim tizimiga adaptatsiyasi masalalari o'rganildi [3, B. 88].

### **MUHOKAMA VA NATIJALAR**

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli ta'lim muhitida eng samarali natija berayotgan innovatsion metodlardan biri — bu sun'iy intellektga asoslangan adaptiv o'quv dasturlaridir. Ushbu dasturlar talabaning bilim darajasini avtomatik aniqlab, unga mos ravishda mashqlarni qiyinlashtirib yoki soddalashtirib boradi.

Shuningdek, VR (Virtual Reality) texnologiyalari talabani sun'iy til muhitiga olib kirish orqali nutqiy to'siqlarni yengishda yordam beradi. Tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli vositalardan foydalangan guruhlarda o'zlashtirish koeffitsienti an'anaviy guruhlariga nisbatan 25-30 foizga yuqori bo'lgan.

Raqamli texnologiyalarning yana bir afzalligi — bu talabalarining eshitish (listening) va so'zlashish (speaking) ko'nikmalarini realistik sharoitlarda mashq qila olishidir. Masalan, "Kahoot" yoki "Quizizz" kabi platformalar darsda raqobatbardosh muhit yaratib, o'rganilgan leksikani mustahkamlashga xizmat qiladi.

Muhokama jarayonida aniqlandiki, raqamli muhitda o'qituvchining roli "bilim beruvchi"dan "fasilitator" (yo'naltiruvchi) darajasiga ko'tariladi. Bu esa talabalarda mustaqil mas'uliyatni shakllantiradi. Biroq, texnologiyalarni joriy etishda kiberxavfsizlik va axborotning ishonchliligi masalalariga ham e'tibor qaratish lozim.

### **XULOSA**

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta'lim muhitida xorijiy tillarni o'qitish nafaqat zamon talabi, balki ta'lim sifatini oshirishning strategik zaruriyatidir. Tadqiqotimiz natijalari shuni tasdiqladiki, innovatsion metodlar — o'yinlashtirish, sun'iy intellekt va aralash ta'lim modellari talabalarining lingvistik kompetensiyalarini shakllantirishda an'anaviy metodlardan ko'ra samaraliroqdir.

Raqamli muhit talabalarga xatolardan qo'rqqanidan muloqot qilish imkonini beradi va o'quv jarayonini qiziqarli o'yinga aylantiradi. Shu bilan birga, texnologiyalarni joriy etishda metodik asoslarga suyanish, har bir vositaning didaktik imkoniyatlarini to'g'ri baholash lozim. Kelajakda pedagogik kadrlar tayyorlash tizimida raqamli didaktika kurslarini ko'paytirish, o'qituvchilarning texnologik kompetentligini muntazam oshirib borish maqsadga muvofiqdir. Bu esa xorijiy tillarni o'qitishda milliy ta'lim standartlarini jahon andozalari darajasiga olib chiqish imkonini beradi.

Shuningdek, talabalarining mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini raqamli resurslar orqali boyitish, ularning global mehnat bozorida raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat

qiladi. Raqamli transformatsiya jarayoni faqatgina texnik ta'minot bilan cheklanib qolmasdan, balki o'qitish falsafasini va pedagogik yondashuvlarni ham yangilashni talab etadi.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ashirkulovna, M. F., & Iroda, C. BENEFITS OF DISTANCE LEARNING.
2. Ashirkulovna, M. F., & Erkinovna, U. M. OBSTACLES IN LEARNING THE ENGLISH LANGUAGE. Zbiór artykułów naukowych recenzowanych., 66.
3. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar.- T.: Iste'dod, 2008. – 180-b.
4. Sayidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya.- T.: O'zMU, 2003. – 66-b.
5. Tolipov O'.Q., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari.- T.: Fan, 2006. – 163-b.
6. Маматкулова, Ф. А. (2020). Учебная программа и преподавание в среднем образовании. NovaInfo. Ru, (119), 30-32.
7. Маматкулова, Ф. А. (2020). Использование современных образовательных технологий в формировании лингвокультурной компетенции студентов. NovaInfo. Ru, (117), 63-65.
8. Маматкулова, Ф. А. (2020). Эффективные педагогические технологии повышения навыков письменного дискурса. NovaInfo. Ru, (119), 32-35.
9. Маматкулова, Ф. А. (2020). Особенности критического мышления в повышении межкультурной компетентности студентов. NovaInfo. Ru, (119), 35-37.